

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 12. An relationes personarum diuinarum sint plures res.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

modi creaturarum, qui non sunt per productionem, sed vel per simplicem motionem localem, vt extensio, figura, vbi, & motus localis: vel alio genere actionis, non produciunt nouam entitatem aut entitatem: sed tantum modificationem alicuius entitatis, naturam vel tempore preexistentis, vt aliter se habeat quam sit illi essentialiter se habere. Quare relationes illae sunt quid perfectius & solidius, quam puri modi creaturarum. Non sunt, inquam, relationes diuinae purae hypostases, & puri termini existentiae naturae diuinae, habentes tantum id quod praecise & expresse significatur nomine hypostasis, abstracto a Deo & a creaturis: aut tantum aliquid diuocae vel analogice commune cum illis, per similitudinem, in eo consistentem, quod relationes diuinae non aliud habeant, quam terminare pure naturam diuinam, esseque modos per se existendi: sicut hypostases creaturae nihil aliud habent. Sed relationes diuinae sunt hypostases tales, ex modo speciali hypostasis proprio naturae diuinae, & creaturis incommunicabili: terminantes scilicet naturam diuinam secundum existentiam, eo modo quo terminari potest & debet, nempe tripliciter realiter. Id est, ita vt ab vna hypostasi non terminetur adaequate, sed aliis duabus realiter distinctis communiter. Quae realis distinctio, & modus terminandi inadaequate, non potest esse absque reali oppositione originis inter hypostases. Quare et propria ratione hypostasis diuinae, & modi terminandi naturam illam excellentissime infinitam, debent habere inter se oppositionem originis per relationes producentis & producti.

120.
Naturae de
suo inicio ex-
plicatur.

Ad primam confirmationem Respondeo, Aristotelem loco citato per, naturam, non aliud intelligere, quam materiam & formam substantialem, corporis naturalis, vt exponunt meliores interpretes. Extendendo autem nomen naturae, propter similitudinem, ad essentiam cuiusque entis substantialis, siue simplicis siue compositi, spiritalis aut corporis, dico, sicut nomen naturae, sumpto pro materia & pro forma substantiali, non debet intelligi aut comprehendere substantiam materiae & formae substantialis: sic neque nomine naturae leuius sumpto pro essentia cuiuscumque alterius substantiae. Quamuis hypostasis alicuius substantiae, nempe diuinae, sit ex propria ratione principium vel terminus alicuius processionis nobilissimae. Ita tamen vt non sit primum in persona cui incipit, neque in illa primum sit, id est, tanquam ratio primaria & praecipua: sed sit tantum complementum hypostaticum eius quod primum est.

121.

Ad secundam confirmationem Respondeo differentiam, scilicet, quia omnipotentia non est propriae hypostatica ex sua speciali ratione: sicut est fecunditas generandi. Virtus autem spirandi aequalet illi fecunditati generandi, & de illa similiter philosophandum est, deque terminis formalibus vtrique

respondentibus in Filio & in Spiritu sancto. Ad tertiam Respondeo in eadem disput. & numero, additum esse, nisi quid specialiter repugnet, propter quod tale significatum debeat excludi a conceptu primario & essentiali rei cuiusmodi est, quod sit vltimum complementum naturae substantialis in esse hypostatico.

SECTIO XII.

An relationes diuinarum personarum sint plures res?

Respondeo affirmatiue: idque tam certum esse existimo, vt non possit absque temeritate negari. Primum, quia hic est vniuersalis consensus fidelium, vt testatur S. Anselmus lib. de Incarnatione Verbi cap. 3. Nemo, inquit, Christianus confiteatur Patrem & Filium secundum haec duo propria, id est, per personales Patris & Filij, esse vnam rem, sed duas. Et inferas addit, duabus rebus intelligendas esse duas relationes. Sensui autem totius Ecclesiae, praesertim in re tam graui, conuadecere, vt minimum, valde temerarium est.

Secundo, quia Theologi omnes in eo consentiunt, vno tantum aut altero excepto, vt testatur Suar. lib. 3. de Trin. cap. 6. num. 2. & Didac. Ruis disp. 26. sect. 1. vbi duos tantum excipit, Henricum, & Gregorium. Ita vero expresse docent S. Thom. 1. 2. q. 30. art. 1. & 3. in corp. & q. 39. art. 3. ad 3. & in 1. dist. 25. quaest. vnica art. 4. Magister in 1. dist. 25. s. Sciendum: S. Bonauent. Ricard. Durand. & alij ad eandem distinct. Alensis 1. p. q. 49. membro 3. Gabriel in 1. dist. 27. q. 1. art. 2. litera C. Cypreol. dist. 29. q. vnica, art. 3. ferè initio, Torres & alij D. Thomae interpretes, ad q. 39. art. 3. Vasq. disp. 122. cap. 3. & 7. Suar. & Ruis supra, Granadus tracta. 5. de Trin. disp. 1. sect. 2. Cuniga. disp. 14. dub. 1. membr. 2. num. 1. Bellarminus lib. 2. de Christo cap. 8. & 16. & alij Recentiores, affirmantes communem consensum, quod licet tres personae diuinae sint vna res, vt definit Concilium Lateran. cap. Damianus, vna, inquam, res absoluta, id est, vna substantia, essentia, vel natura diuina, vt Concilium ibidem exponit: possunt nihilominus verè dici esse tres relationes, propter realem distinctionem trium proprietatum hypostaticarum, paternitatis scilicet, filiationis, & spirationis passivae. Quae licet sint modi quidam diuinae essentiae, hoc tamen non obest quò minus possint dici res: quia multò maiorem consistentiam, soliditatem, & excellentiam habent, quam ea quae appellantur proprie res in creaturis. In eoque consistit maiestas & insecutabilitas huius mysterij, quod eadem simplicissima res absoluta, est tres relationes, realiter distinctae inter se, & indistin-

et ab illa eadem & vnica re simplicissima.

121
Probat
ex Patri
buli.

Tertio, quia idem est communis Patrum consensus, cui in rebus ad fidem pertinentibus, contradicere nequit sine temeritate. S. Anselm. lib. de Incarnat. Verbi cap. 3. multo post initium: *Nihil prohibet inquit, dicere duas personas, Patrem & Filium, esse duas res: si tamen intelligatur cuiusmodi sunt res: non enim sic sunt pater & filius duae res, ut in his duabus rebus intelligatur eorum substantia, sed eorum relationes.* Alexander Alexandrin. & Theodoret. locis relatis à Didaco Rois supra, dicunt Patrem & Filium esse duas res indiuisas. & Propter substantias, tres res eandem essentiam. S. Augustin. lib. 1. de doctrina christiana cap. 5. *Res igitur quibus fruendum est, Pater & Filius & Spiritus sanctus est.* Et S. Hilarius lib. 7. de Trinit. multo post medium, exponens illud Ioan. 10. *Ego & pater vnum sumus, sic ait: Ego & pater vnum nomina sum, vnum vero natura professio est.* Si autem relationes Patris & Filij non essent plures res: aut si pater & filius essent vnica res, tam relatiue, quam absolute: non magis possent dici esse Dij: quia nomen substantiuum, res, non magis potest multiplicari, quam substantiuum, Deus, ut patet ex decendis disp. 34. sect. 1. Alia plura testimonia Patrum addemus, paulo post.

125
Probat
ex Conci
liis.

Quarto, idem docent Concilia pluribus locis, vt Synodus sexta generalis. actione XI. vbi Sophronius in epistola professionis fidei à Concilio approbata post, actione XIII. sic ait: *Vnum haec tria, in quibus est Deitas, predicamus: & tria vnum, quorum est Deitas, annunciamus.* Et Nicenum secundum actione 3. in professione fidei Tharashj, approbata ab eodem Concilio, dicit esse *Secundum singularitatem personarum tria adoranda.* Et longe post, in exemplari Litterarum Theodosij addit, *Vnum haec tria in quibus diuinitas predicatur.* Concilium quoque Rhemense supponit esse in Deo plures res, plures relationes, proprietates, singularitates, vel vnitates; addens contra Porreianum illas esse ipsummet Deum: ita scilicet vt tres illae res & proprietates relatiue distinctae realiter inter se, identificentur tamen cum essentia: sitque Deus simul tria secundum illas, & vnum secundum essentiam. Quem loquendi modum praedicta Concilia receperunt à sanctis Patribus. Vt à S. Martiale epist. 1. ad Burdegalenses, cap. 10. in fine, vbi sic ait: *Hac in personis tria diuisa, in diuinitate vnus Deus indiuisus est.* Ambrosio in Symb. Apost. cap. 2. *Vna est in tribus Deitas: & tria sunt in quibus, vna Deitas.* August. libro 6. de Trinit. cap. 8. *Ne non intelligeremus Deum nisi ipsa tria simul, Patrem, Filium, & Spiritum sanctum.* Grego. Nazianz. orat. 32. post medium, *Vnum quantum ad essentiam, tria quantum ad hypostases sine personas.* Et denique idem Nazianz. ibidem, & orat. 29. & Augustinus lib. 7. de

Trinit. cap. 4. dicunt ad haeresim Sabelianam pertinere, dicere personas diuinas, non esse tria quadam. Si autem sunt tria quadam: sunt tria aliqua: ergo tres res. Nam res & aliquid conuertuntur, idemque significant apud omnes: Atque vt recte ait S. Anselmus lib. de Incarnat. Verbi cap. 3. paulo post initium, *Solemus vsu dicere rem, quidquid aliquo modo dicimus esse aliquid.* Qui autem dicit de Deo patrem aut filium: aliquid de eo dicit: & omnes sciunt in Deo patrem non esse filium, & filium non esse patrem. Ac proinde patrem esse aliquid quod non est filius: & patrem ac filium esse duo aliqua, ac proinde duas res, quia res & aliquid conuertuntur, & idem significant.

126
Probat
ratioc.

Quinto, his addi possunt rationes Theologicae. Quilibet enim persona diuina est realiter distincta ab alijs. Ergo est res distincta: adeoque plures personae sunt plures res distinctae. Omnis enim distinctio realis est inter res quarum vna non est alia. Secundo, omnis vera & realis productio terminatur ad ens verè & realiter existens. Ergo productiones Filij & Spiritus sancti, quae sunt verae & reales, terminantur formaliter ad Filium & Spiritum sanctum, qui, vt res sunt, producantur, & non secundum essentiam. Ergo Filius & Spiritus sanctus, quae tales, sunt ens verè & realiter existens, ac non tantum secundum essentiam. Quicquid autem est ens verè & realiter existens, est res: ergo Filius & Spiritus sanctus, in quantum tales & in quantum distinguuntur ab inuicem, sunt res: adeoque sunt distinctae res. Tertio, res illae, quarum vna verè negatur de alia prout est à parte rei, sunt multae & distinctae. Atqui Pater, Filius, & Spiritus sanctus, sunt res, quarum vna verè negatur de alia prout est à parte rei. Ergo sunt res multae & distinctae. Maior est euident. Minor quoad primam partem, quod scilicet Pater, Filius, & Spiritus sanctus, sint res, etiam formaliter vt tales & vt distincti, patet ex Concilijs, & Patribus supra citatis. Quoad secundam verò partem, quod scilicet vna negatur de alia, prout est à parte rei, est de fide. Nam Pater non est Filius, & neuter est Spiritus sanctus. Item sunt tres realiter Ioan. 5. v. 7. Ergo sunt realiter distincti. Ergo realiter vnus non est alius.

127
Argumen
contra
trinitatem.

Obicitur primo illud Hilari lib. 3. de Trin. prope finem: *Andis, Pater & ego vnum sumus. Vnum sunt scilicet is qui est nihil habens, quod non sit etiam in eo à quo est.* Secundo, hi duo termini, entitas, & essentia, sicut ab eadem origine formantur: ita non differunt significatione. Ergo si in Trinitate sunt tres entitates, sunt tres essentiae. Est autem falsum & haeticum dicere quod in Deo sint tres essentiae: Ergo etiam haeticum est dicere tres in illo esse entitates. Tertio, id omne singulare quod est realiter simplex

& vnum numero, est indiuisum in se, & diuisum à quocumque alio. Sed res aliqua singularis & vna numero & simplex, est in Trinitate: ergo illa res est indiuisa in se, & diuisa à quacumque alia. Iam verò ea res quæ est indiuisa, est vna & non plures res: ergo contradictorium est quòd aliquid sit vna res simplicissima, & tamen sit tres res distinctæ. Quartò, vna quælibet summa res est quæ veraciter est Pater, Filius, & Spiritus sanctus, inquit Lateranense cap. Damianus. Si autem vna, ergo non tres. Rursus ibidem paulò post: Licet alius sit Pater, alius Filius, alius Spiritus sanctus, non tamen aliud: sed id quod est Pater, est & Filius, & Spiritus sanctus, idem omnino. Si autem sunt idem omnino, non sunt distinctæ res. Et si non sunt aliud, non sunt alia res. Hi enim duo termini æquivalent.

128.
Solutur
primum
argumentum

Ad primum Respondeo, Hilarium intelligere esse vnum in essentia: & nihil essenziale haberi ab vno, quod non sit etiam in eo à quo est: inò etiam nihil proprium & relatiuè oppositum, quod non sit etiam in eo, à quo est, eminenter ratione essentia, in qua continentur omnes proprietates & relationes personales. Dicere autem nihil omnino haberi ab vno formaliter, quod non sit etiam formaliter in eo à quo est: idem esset ac dicere, filiationem & spirationem passiuam esse nihil: quia filio & spiratio passiuæ non sunt formaliter in patre & spiratore. At impium est dicere proprietates illas Quinas nihil esse, longèque alienum à mente S. Hilarij, qui vt supra vidimus num. 124, ait, nomina patris & filij esse nomina rerum.

129.
Secundum
argum.

Ad secundum Respondeo, nomina entitatis & essentia non differre significatione, si sumantur cum eadem proportionem, id est, cum eadem amplitudine vel restrictione. Alioqui enim si nomen essentia strictè sumatur, solet præsertim in hac materia pro prima ratione suppositi, quæ pater dicitur natura, ergo esse propterea plures essentias, licet sint plures entitates, aut plures res, sumendo rem & entitatem latius quàm pro illo conceptu. Si autem sumatur essentia, vt aliquando fit à Philosophis, pro quidditate re cuiuslibet, seu propria ipsius ratione intrinseca: hoc modo sicut sunt plures relationes, sunt & plures essentia relatiua, id est, plures quidditates & rationes propriæ huiusmodi relationum: quemadmodum sunt plures res aut entitates relatiua.

130.
Tertium
argum.

Ad tertium Respondeo, quælibet rem singularem simplicem & vnam numero, esse indiuisam à quacumque alia quæ non est ipsa. Sed in eo consistere maiestatem mysterij Trinitatis, quòd sicut in illo est verè & realiter vnitas & Trinitas, sine distinctione vnitatis à Trinitate: ita est res vna numero singularis & simplex, indiui-

sa in seipsa, & diuisa à quacumque alia quæ non est ipsa: realiter tamen identificata tribus relatiuè oppositis, & distinctis realiter inter se, indistinctis verò ab illa. Itaque in forma distinguo, Minorem. Ea res quæ est indiuisa, est vna & non plures. Vna absoluta, & non plures absoluta: concedo. Vna absoluta, & non plures relatiua, cum ipsa identificata, nego.

Ad quartum Respondeo, Concilium Lateranense per illam vnam summam rem, quæ veraciter est Pater, Filius, & Spiritus sanctus, intelligere substantiam, essentiam, seu naturam diuinam, vt idem Concilium statim exponit, addens: Qualiter vnum personarum est illa res, videlicet substantia, essentia, huc natura diuina, quæ sola est vniuersorum principium. Quòd non impedit quòd minus sint tres relatiua: sicut non impedit quòd minus distinguantur realiter suis proprietatibus relatiuè oppositis. Similiter cum addit, Alium esse Patrem, alium Filium, & alium Spiritum sanctum, non tamen aliud: per, aliud, intelligit diuersum in essentia: & per, alius, distinctum in persona: iuxta communem loquendi modum Theologorum, tam tum in scholis receptum, qui sicut dicunt in Trinitate non esse aliud & aliud in neutro genere, sed esse tantum alium & alium: quia vox, aliud, significat distinctum in essentia: & vox, alius, distinctum in persona: ita ex opposito dicunt in Christo esse aliud & aliud, quia sunt duæ essentia, seu natura distinctæ, diuina & humana: sed non esse alium & alium, quia non sunt distinctæ persona. Atque hoc tam tritum apud Theologos est, vt à nullo debeat ignorari aut dissimulari. Sed & longè ante Theologos Scholasticos, & ante Concilium Lateranense, hoc ipsum dixerat Concilium Ephesinum tom. 2. seu parte 2. Toletan. XI. in confessione fidei, Basilius, Hilarius, Augustinus, Fulgentius, Leo, Anselmus, Bernardus, Damascenus, Nicetas, locis relatis à Vasque disp. 131. num. 4.

Denique, quando idem Concilium Lateran. addit immediatè post, Sed id quod est Pater, est & Filius, & Spiritus sanctus, idem omnino: per, id quod est, intelligit essentiam: non autem relationes, quæ potius dicuntur Patribus & à Concilio pertinere ad quomodo est, vt vidimus num. 112. & 113. quæ licet distinguant realiter personas ab inuicem: non impediunt quòd minus sint consubstantiales & consubstantiales, vt loquitur Nicænum primum, Lateran. autem asserit omnia prædicta, vt secundum orthodoxam & Catholicam fidem personæ diuinæ consubstantiales esse credantur, quemadmodum subiungit immediatè post. Quare non loquitur de relationibus, sed de essentia, cum ait personas diuinas esse vnam illam rem summam, & non esse aliud & aliud, sed id quod est Pater, idem omnino esse Filium & Spiritum sanctum. Diligenter etiam notandum est hæc omnia dici à

Concilii Laterani. ad tuendam doctrinam Petri Lombardi Magistri sententiarum, de identitate personarum in essentia, reprehensam & impugnatam ab Abbate Ioachim, ut patet ex initio cap. cit. *Damnatus*. Atqui Magister sententiarum eo ipso in loco ubi docet personas diuinas esse vnā quandam summam rem, videlicet essentiam, docet etiam esse tres res, relatiue scilicet, pro

eoque citat D. Augustinum, ut videre est apud ipsum lib. 1. dist. 25. littera H. Quis ergo sibi persuadeat doctrinam eorum qui dicunt cum Magistro, in Trinitate esse vnā rem summam absolutam & tres relatiuas, fuisse damnatam ab illo Concilio, illis ipsis verbis quæ in doctrina Magistri defensionem pronunciauit?

DISPUTATIO VIGESIMA SEXTA.

De Hypostasibus diuinarum personarum.

- Sectio I. *Premittuntur aliqua de subsistentia, siue hypostasi, supposito, & persona.*
 Sectio II. *Per quid formaliter persone diuine constituentur in esse persona?*
 Sectio III. *Respondetur argumentis contrariarum opinionum.*
 Sectio IV. *Quomodo tres persone diuine constituentur in ratione persone?*
 Sectio V. *Soluuntur obiectiones contra doctrinam præcedentem.*

DE Hypostasibus personarum diuinarum disputat S. Thomas quæst. 29. & 30. In quarum priore docet personam idem esse, ac naturam rationalem indiuiduam substantiam. 2. Nomen personæ in genere rationalium substantiarum idem significare; quod in toto genere substantiarum significant suppositum, res naturæ, subsistentia, & hypostasis. Est enim nomen dignitatis, & præ aliis suppositis tribuitur substantiis rationalibus, quæ habent dominium sui actus: nihil tamen aliud significans, quam suppositum naturæ rationalis. Dicitur autem substantia dupliciter, secundum Philosophum 5. Metaph. Vno modo prout significat essentiam, seu quidditatem rei, græcè *ουσια*. Altero prout significat subiectum, vel suppositum, quod subsistit in genere substantiæ: quo pacto, sumitur in prædicta definitione personæ. Nominatur etiam res naturæ, subsistentia, & hypostasis secundum multiplicem considerationem substantiæ. Secundum enim quod per se existit, & non in alio, vocatur subsistentia: illa enim subsistere dicimus, quæ non in alio, sed in se existunt. Secundum verò, quod supponitur alicui naturæ communi, dicitur res naturæ, sicut hic homo est res naturæ humanæ. Secundum verò quod supponitur accidentibus, dicitur hypostasis, vel subiectum. Docet 3. nomen personæ conuenire